

УДК 339.1:330.341.1:330.322   DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2026.2.33>
JEL Classification: L81, O31, E22, O38.

Карпенко В.Л.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2476-6700>,
Закрижевська І.В.,
канд. екон. наук, доцент,
завідувач кафедри маркетингу,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0918-9949>,
Хмельницький національний університет

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Karpenko V.L.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof.,
associate professor at the department of marketing,
Zakryzhevskia I.V.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof.,
head of the department of marketing,
Khmelnytskyi National University

STATE AND PROSPECTS OF INNOVATIVE AND INVESTMENT DEVELOPMENT OF DOMESTIC TRADE IN THE CONDITIONS OF POST- WAR ECONOMIC TRANSFORMATION

Постановка проблеми. Внутрішня торгівля України є одним із найбільш динамічних та чутливих секторів національної економіки, який першим реагує на макроекономічні коливання та структурні кризи. Проведений аналіз історичної ретроспективи свідчить, що перші ознаки зниження ділової активності в секторі оптової торгівлі почали проявлятися ще протягом 2021 р. Проте руйнівного шоку галузь зазнала з початком повномасштабного вторгнення у 2022 році. Фізичний обсяг роздрібного товарообороту у березні–квітні 2022 року критично скоротився, стабілізувавшись на рівні лише 75 % від показників відповідного періоду попереднього року.

Основними деструктивними факторами на початковому етапі воєнного стану стало вимушене закриття близько 30 % діючих торгових об'єктів, включаючи магазини, аптеки, автозаправні станції та торгово-розважальні центри. Значна частина інфраструктури роздрібною торгівлі зазнала фізичного руйнування внаслідок ворожих обстрілів. Ситуація ускладнювалася глибоким збоєм логістичних ланцюгів, дефіцитом пального, а також нездатністю вітчизняних виробників забезпечувати стабільне постачання продукції до торговельних мереж. Проте глибина падіння та швидкість відновлення суттєво відрізнялися залежно від товарної специфікації. Непродовольчий ритейл опинився у значно складнішому становищі порівняно із сегментом життєво необхідних товарів. Аптечні мережі продемонстрували найвищу швидкість відновлення: вже у травні 2022 року частка непрацюючих аптек скоротилася всього до 8 % від їхньої загальної кількості. Натомість торгівля побутовою технікою, електронікою та будівельними матеріалами відновлювалася вкрай повільно. У цьому сегменті частка закритих торговельних точок скорочувалася темпами близько 7 % на місяць, а у деяких відомих монобрендах, понад 65 % магазинів залишалися зачиненими тривалий час [1].

З 2022 року український ритейл продемонстрував унікальну траєкторію розвитку – від екстреного виживання до системної адаптації. Підприємства роздрібною торгівлі здійснили масштабні інвестиції в забезпечення власної енергонезалежності за допомогою резервних систем живлення, впровадження новітніх цифрових рішень та релокацію бізнесу з тимчасово окупованих і прифронтових територій до безпечніших регіонів.

За оцінками Асоціації ритейлерів України, станом на 2025–2026 роки сектор відновив свої позиції як один з ключових платників податків та роботодавців країни [2]. Понад 110 великих

торговельних компаній-членів асоціації забезпечують роботою більш ніж 450 тис. громадян. За перше півріччя 2025 року загальний виторг цих компаній досягнув 936,6 млрд грн, що на 17 % перевищило показники 2024 року, а обсяг сплачених галузю податків за 2024 рік перевищив 144 млрд грн, вивішив торгівлю на друге місце за обсягом податкових надходжень до бюджету країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями дослідження тенденцій розвитку внутрішньої торгівлі в умовах воєнних дій займається низка вітчизняних науковців, а саме О. Клепанчук [3], Ю. Радзіховська [8], М. Бердар, Л. Кот, Л. Мартинюк, О. Євтушевська, Ю. Сапанчук [12] та ін. Значну увагу пошуку шляхів підтримки та повоєнного відновлення внутрішньої торгівлі приділяють також експерти ринку. Розвивається інституційне поле інноваційно-інвестиційного забезпечення внутрішньої торгівлі в умовах післявоєнної економічної трансформації.

Узагальнюючим критерієм сучасного етапу досліджень є пошук ефективних цифрових інструментів розвитку внутрішньої торгівлі і окреслення на їх основі перспективних напрямів інноваційно-інвестиційного розвитку. У зв'язку з чим особливої актуальності набуває участь державних структур в цьому процесі.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження стану функціонування внутрішньої торгівлі України та окреслення перспективних напрямів її інноваційно-інвестиційного розвитку в умовах післявоєнної економічної трансформації на основі аналізу сучасних викликів, тенденцій цифровізації, фінансово-інвестиційного забезпечення та інституційної модернізації галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Попри тенденції відновлення, ринок внутрішньої торгівлі продовжує функціонувати в умовах надвисокого фінансового та операційного тиску. Систематичні руйнування критичної інфраструктури суттєво ускладнюють логістику та постачання, коливання валютного курсу перманентно підвищують витрати на імпорتنі товари, а скорочення реальних доходів населення стримує зростання внутрішнього попиту. Найбільш критичним викликом для довгострокового планування залишається дефіцит кадрів, спричинений міграційними процесами та мобілізаційними заходами. Трансформація поведінки споживачів у бік жорсткої раціоналізації та економії вимагає від суб'єктів внутрішньої торгівлі кардинальної зміни бізнес-моделей на основі інноваційно-інвестиційного підходу.

Узагальнені дані щодо макроекономічного впливу на внутрішню торгівлю України за низкою параметрів наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Характер макроекономічного впливу на внутрішню торгівлю України

Параметр оцінки ринку внутрішньої торгівлі	Період кризи (2021–2022 роки)	Період відновлення (2024–2025 роки)	Характер макроекономічного впливу на сектор
Індекс роздрібно-товарообороту	75 % від попереднього року	Зростання виторгу компаній на 17 %	Швидка адаптація попиту та гнучке ціноутворення
Фізична доступність інфраструктури	Закриття 30 % торговельних точок	Масштабне відновлення та релокація	Збільшення капітальних витрат на безпеку
Рівень зайнятості в секторі	Масове вимушене безробіття	Понад 450 тис. робочих місць у мережах	Гострий дефіцит кадрів через мобілізацію та міграцію
Логістичне забезпечення	Руйнування ланцюгів, паливна криза	Інтеграція цифрових систем (e-TTN)	Переорієнтація на локальних постачальників
Податковий внесок у держбюджет	Падіння податкових надходжень	Понад 144 млрд грн за рік	Стабілізація державних фінансів

Джерело: складено за [5; 9; 13]

Цифрова трансформація торгівлі є глибинною структурною перебудовою бізнес-процесів під впливом новітніх технологій, яка спрямована на підвищення операційної ефективності, покращення якості обслуговування та створення доданої цінності. Цей процес охоплює не лише технологічне переозброєння, а й докорінну зміну корпоративної культури, стилю управління та логіки взаємодії зі споживачами [3].

Дослідження науковців підтверджують, що впровадження цифрових інструментів безпосередньо впливає на оптимізацію структури витрат торговельних підприємств та підвищує управлінську ефективність завдяки аналізу великих масивів даних у реальному часі. Зокрема, сучасні інноваційні вектори розвитку внутрішньої торгівлі базуються на кількох концептуальних напрямках:

1. Омніканальні стратегії та гібридні формати: поєднання фізичної присутності бренду з цифровими сервісами в єдину інтегровану систему взаємодії, що дозволяє споживачу вільно переходити між онлайн- та офлайн-каналами купівлі [3].

2. Мобільна комерція (m-commerce): понад 60 % онлайн-покупок в Україні здійснюється через смартфони. Це стимулює появу абсолютно нових форматів торгівлі та перехід від класичної моделі «каси + продавець» до швидких, безпечних та економічних рішень самообслуговування [1].

3. Інтеграція хмарних технологій та SaaS-рішень: застосування сучасних систем, таких як Kavarr Admin, дозволяє миттєво змінювати асортиментні позиції та ціни на цифрових носіях, суттєво знижуючи адміністративне навантаження на лінійний персонал та оптимізуючи штатну чисельність [1].

4. Імерсивні технології та цифрова підтримка: активне використання віртуальної (VR), доповненої (AR) та змішаної (MR) реальності в онлайн-ритейлі підвищує точність вибору споживачів, зменшує кількість повернень товарів та суттєво заощаджує час клієнтів [8].

5. Соціально-орієнтований та екологічний ритейл: в умовах реалізації Цілей сталого розвитку спостерігається чіткий тренд до розумного, ощадливого та екологічного споживання, що спонукає торговельні мережі адаптувати свої бізнес-моделі під принципи соціальної відповідальності [8].

Паралельно із цифровізацією клієнтського досвіду відбувається масштабна реконфігурація логістичних систем. Міністерство розвитку громад та територій України здійснює поетапне впровадження системи електронної товарно-транспортної накладної (e-ТТН), яка є основним цифровим інструментом у сфері вантажних перевезень [13]. Відповідно до розробленого проекту, з 1 січня 2027 року використання e-ТТН стане обов'язковим для всіх внутрішніх вантажних перевезень. Паперова форма зберігатиметься виключно як виняток у разі виникнення технічних перешкод, з обов'язковим подальшим внесенням даних до державної системи. Особлива практична цінність вітчизняної платформи e-ТТН полягає в її інтероперабельності з європейським стандартом e-CMR, що закладає надійний фундамент для безбар'єрної інтеграції української логістики у єдиний цифровий простір Європейського Союзу.

Зрозуміло, що реалізація зазначених ініціатив вимагає фінансово-інвестиційного забезпечення. Проте залучення капіталу в період воєнної та післявоєнної трансформації стикається з низкою перешкод, серед яких брак власних фінансових ресурсів у бізнесу, руйнування інфраструктурної бази, гострий дефіцит кваліфікованих кадрів та корупційні чинники, які негативно впливають на позиції України в міжнародних інвестиційних рейтингах [12]. Якщо у 2021 році близько 69 % усіх капітальних інвестицій в Україні здійснювалися за рахунок власних коштів підприємств та організацій, то за умов воєнного руйнування активів ця модель втратила життєздатність, що зумовило необхідність формування багаторівневої системи державної та міжнародної фінансової підтримки й страхування ризиків.

Важливим кроком стало прийняття Верховною Радою України Закону № 9015, який розширив повноваження національного експортно-кредитного агентства (ЕКА), дозволивши йому здійснювати страхування та перестраховання внутрішніх інвестицій від воєнних і політичних ризиків ще до закінчення дії воєнного стану [11]. Тарифікація послуг ЕКА визначається індивідуально, проте встановлені граничні рамки роблять ці інструменти потенційно доступними для малого та середнього бізнесу. Водночас програма має певні недоліки, зокрема вона не передбачає компенсації за майно, знищене або пошкоджене до 1 січня 2026 року, та обмежує терміни укладання нових договорів страхування, що потребує подальшого законодавчого коригування у повоєнний період [4].

Також варто наголосити на діючій урядовій програмі «Доступні кредити 5–7–9 %». Для бізнесу, що працює в зонах високого воєнного ризику, термін пільгового інвестиційного кредитування збільшено з двох до п'яти років, що дає змогу інвестувати збережені обігові кошти у модернізацію торговельних мереж [2; 7].

Ще одним напрямом інституційної модернізації є адаптація національного регулювання до вимог Єдиного ринку ЄС. До отримання статусу кандидата Україна гармонізувала майже 70 % правил і стандартів Євросоюзу, проте для повноцінної інтеграції та усунення тарифних і нетарифних бар'єрів необхідно імплементувати ще близько 30 тисяч норм [7]. Цей процес охоплює реформування системи технічного регулювання, подолання технічних бар'єрів у торгівлі (ТБТ), впровадження єдиних вимог до маркування, пакування, транспортування, зберігання та контролю якості продукції.

Центральним завданням у сфері захисту конкуренції є імплементація Директиви ЄС 2019/633 про недобросовісні торговельні практики (UTP) у відносинах між підприємствами у ланцюгу постачання сільськогосподарської та харчової продукції. Директива використовує поетапний підхід залежно від обсягу товарообігу, захищаючи слабших постачальників (із оборотом до 350 млн євро) від зловживання ринковою силою великих покупців [14].

Поряд із національними адаптаційними механізмами, активну підтримку приватному сектору надають міжнародні інституції [10]:

1. Багатостороння агенція з гарантій інвестицій (MIGA) Світового банку: надає гарантії страхування політичних ризиків (PRI) на суму понад 185 млн доларів США. Робота MIGA побудована на поетапному підході: під час війни агенція підтримує торговельне фінансування та ліквідність міжнародних банків в Україні (Фаза 1), а після стабілізації або припинення бойових дій розгорне повномасштабне страхування реального сектору економіки на великих інфраструктурних об'єктах (Фаза 2).

2. Фінансова корпорація розвитку США (DFC): підтримала проекти в Україні на суму 400 млн доларів США, включаючи виділення 250 млн доларів для агровиробників, 60 млн доларів для

українських комерційних банків з метою кредитування малого та середнього бізнесу та надання гарантійних інструментів на суму 50 млн доларів для забезпечення сталого доступу до фінансування.

Окремим пріоритетом стало фінансування енергонезалежності ритейлу: у межах програми надаються кредити під 0 % річних на строк до 3 років у сумі до 10 млн грн для придбання автономного генераторного обладнання (газотурбінних, газопоршневих, біогазових, дизельних та бензинових генераторів) [7].

Висновки з проведеного дослідження. Узагальнення проведеного дослідження дозволяє визначити перспективні напрями державної політики та інноваційно-інвестиційного розвитку внутрішньої торгівлі України в умовах післявоєнної економічної трансформації. Державна політика повинна базуватися на комплексному підході, поєднуючи фінансові стимули, технологічну модернізацію та інституційне реформування для підвищення конкурентоспроможності національного торговельного бізнесу.

Важливим технологічним вектором є примусова цифровізація торговельної логістики та впровадження обов'язкового використання е-ТТН з 1 січня 2027 року. Інтеграція національної системи електронного документообігу із європейською платформою e-CMR зніме значну частину адміністративних бар'єрів під час транскордонного руху товарів. Ритейлери мають орієнтуватися на впровадження передових омніканальних стратегій, автоматизованих рішень самообслуговування (цифрових кіосків) та хмарних SaaS-систем для мінімізації операційних витрат і раціонального використання кадрових ресурсів в умовах їхнього об'єктивного дефіциту.

Фінансове забезпечення інноваційного розвитку потребує розширення діючих інструментів страхування воєнних ризиків. Необхідно вдосконалити законодавчі механізми діяльності Експортно-кредитного агентства України для покриття збитків підприємств торгівлі, розташованих у зонах високого воєнного ризику, а також активно залучати довгострокові PRI-гарантії від міжнародних інституцій MIGA та DFC.

У межах урядової програми «Доступні кредити 5–7–9%» доцільно зберегти пільгові умови фінансування інвестиційних проектів з енергонезалежності, що забезпечить автономність та стабільність функціонування торговельної інфраструктури в умовах можливих блекаутів.

Післявоєнна відбудова фізичної інфраструктури торгівлі має відбуватися виключно на принципах «зеленого відновлення», енергоефективності та сталого розвитку, що дозволить створити сучасний, конкурентоспроможний та екологічно безпечний сектор внутрішньої торгівлі.

Література

1. Головні цифрові тренди в ритейлі 2026 року. *Kavapp*. 2026. URL: <https://kavapp.com/uk/news/holovni-tsyfrovni-trendy-riteilu-2026> (дата звернення: 11.03.2026).
2. «Доступні кредити 5–7–9%»: Бізнес у зонах високого воєнного ризику отримає довший період пільгового кредитування – 5 років. *Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України*. 2025. URL: <https://bit.ly/4ofj0KR> (дата звернення: 11.03.2026).
3. Клепанчук О. Ю. Трансформація роздрібною торгівлі в умовах цифрової економіки. *Інтелект XXI*. 2025. № 2. С. 29-34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2025-2.5>
4. Клокова Н. Страхування інвестицій від воєнних ризиків. *Liga Zakon*. 2026. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/242187_strakhuvannya-nvestitsiy-vid-vonnikh-rizikiv (дата звернення: 11.03.2026).
5. Ковтун Ю. Чотири роки після 24 лютого: як війна змінила український ритейл. *RAU*. 2026. URL: <https://rau.ua/news/chotyry-roky-pislia-24-liutogo/> (дата звернення: 11.03.2026).
6. Обух В. Як українському бізнесу стати конкурентним на ринку ЄС. *Укрінформ*. 2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3854259-ak-ukrainskomu-biznesu-stati-konkurentnim-na-rinku-es.html> (дата звернення: 11.03.2026).
7. Програма «Доступні кредити 5-7-9 %». *Ukrsibbank*. 2026. URL: <https://ukrsibbank.com/products/middle-and-small-business/5-7-9/> (дата звернення: 11.03.2026).
8. Радзіховська Ю., Вознюк А. Інноваційні інструменти онлайн ритейлу в умовах цифрової трансформації економіки. *Економіка та суспільство*. 2025. Випуск № 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-174>.
9. Соловчук Л. Як оговтується ритейл після 100 днів вторгнення рф: втрати галузі та нові рішення. *The Page*. 2022. URL: <https://thepage.ua/ua/real-estate/znisheni-magazini-lancyugi-postavok-deficit-tovariv-yak-ogovtuetsya-ukrayinskij-ritejl-vid-vijni> (дата звернення: 11.03.2026).
10. Страхування воєнних ризиків. *ICC Ukraine*. 2024. URL: <https://iccua.org/strakhuvannya-voennyh-guzykiv/> (дата звернення: 11.03.2026).
11. Ухвалений закон про страхування інвестицій від воєнних і політичних ризиків сприятиме залученню внутрішніх інвесторів та забезпечить підтримку української економіки, – Юлія Свириденко. *Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України*. 2023. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=aac41e06-4dc9-42a3-a75f-26f47060fcef&title=UkhvaleniiZakonPr> (дата звернення: 11.03.2026).

12. Challenges and prospects of innovation and investment development of enterprises in the post-war period / Berdar M., Kot L., Martyniuk L., Yevtushevska O., Sapachuk Yu. *Economics of Development*. 2024. № 23(2). P. 27-37. DOI: <https://doi.org/10.57111/econ/2.2024.27>

13. е-ТТН: статус впровадження проекту з цифровізації товарно-транспортних накладних. *Міністерство розвитку громад та територій України*. 2026. URL: <https://mindev.gov.ua/news/e-ttn-status-vprovadzhenia-proiektu-z-tsyfrovizatsii-tovarno-transportnykh-nakladnykh> (дата звернення: 11.03.2026).

14. Unfair Trading Practices (UTP) – Overview tables on Member States' transposition choices and enforcement activities. *European Commission*. 2024. URL: <https://www.masaf.gov.it/flex/cm/pages/ServeAttachment.php/L/IT/D/1%252F7%252F8%252FD.5763128938d52f14ca60/P/BLOB%3AID%3D22176/E/pdf?mode=inline> (дата звернення: 11.03.2026).

References

1. Kavapp (2026), Top digital trends in retail in 2026, available at: <https://kavapp.com/uk/news/holovni-tsyfrovitrendy-riteilu-2026> (access date March 11, 2026).

2. Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine (2025), "Affordable loans 5–7–9%": Businesses in high military risk zones will receive a longer period of preferential lending – 5 years, available at: <https://bit.ly/4ofjOKR> (access date March 11, 2026).

3. Klepanchuk, O.Yu. (2025), "Transformation of retail trade in the digital economy", *Intellect XXI*, no. 2, pp. 29-34, DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2025-2.5>

4. Klokova, N. (2026), "Insurance of investments against war risks", *Liga Zakon*, available at: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/242187_strakhuvannya-nvestitsiy-vd-vonnikh-rizikv (access date March 11, 2026).

5. Kovtun, Yu. (2026), "Four years after February 24: how the war changed Ukrainian retail", *RAU*, available at: <https://rau.ua/news/chotyry-roky-pislia-24-liutogo/> (access date March 11, 2026).

6. Obukh, V. (2024), "How Ukrainian business can become competitive in the EU market", *Ukrinform*, available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3854259-ak-ukrainskomu-biznesu-stati-konkurentnim-na-rinku-es.html> (access date March 11, 2026).

7. Uksibbank (2026), Program "Affordable loans 5–7–9%", available at: <https://uksibbank.com/products/middle-and-small-business/5-7-9/> (access date March 11, 2026).

8. Radzikhavska, Yu. and Vozniuk, A. (2025), "Innovative tools for online retail in the context of digital transformation of the economy", *Economy and society*, Vol. no. 71, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-174>.

9. Solovchuk, L. (2022), "How retail is recovering after 100 days of the Russian invasion: industry losses and new solutions", *The Page*, available at: <https://thepage.ua/ua/real-estate/znisheni-magazini-lancyugi-postavok-deficit-tovariv-yak-ogovtuyetsya-ukrayinskij-ritejl-vid-vijni> (access date March 11, 2026).

10. ICC Ukraine (2024), War risk insurance, available at: <https://iccua.org/strakhuvannya-voyennyh-ryzykiv/> (access date March 11, 2026).

11. Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine (2023), The adopted law on insurance of investments against military and political risks will help attract domestic investors and provide support for the Ukrainian economy, –Yulia Svyrydenko, available at: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=aac41e06-4dc9-42a3-a75f-26f47060fcef&title=UkhvaleniiZakonPr> (access date March 11, 2026).

12. Berdar, M., Kot, L., Martyniuk, L., Yevtushevska, O. and Sapachuk, Yu. (2024), "Challenges and prospects of innovation and investment development of enterprises in the post-war period", *Economics of Development*, no. 23(2), pp. 27-37, DOI: <https://doi.org/10.57111/econ/2.2024.27>

13. Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine (2026), e-TTN: status of implementation of the project on digitalization of freight and transport invoices, available at: <https://mindev.gov.ua/news/e-ttn-status-vprovadzhenia-proiektu-z-tsyfrovizatsii-tovarno-transportnykh-nakladnykh> (access date March 11, 2026).

14. European Commission (2024), Unfair Trading Practices (UTP) – Overview tables on Member States' transposition choices and enforcement activities, available at: <https://www.masaf.gov.it/flex/cm/pages/ServeAttachment.php/L/IT/D/1%252F7%252F8%252FD.5763128938d52f14ca60/P/BLOB%3AID%3D22176/E/pdf?mode=inline> (access date March 11, 2026).

Карпенко В.Л., Закрижевська І.В.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Мета. Дослідження стану функціонування внутрішньої торгівлі України та окреслення перспективних напрямів її інноваційно-інвестиційного розвитку в умовах післявоєнної економічної трансформації на основі аналізу сучасних викликів, тенденцій цифровізації, фінансово-інвестиційного забезпечення та інституційної модернізації галузі.

Методика дослідження. Методологічною основою дослідження є системний підхід, методи аналізу і синтезу, порівняння, узагальнення, структурно-логічний та статистичний аналіз. Системний підхід використано для оцінювання впливу воєнних та післявоєнних трансформацій на функціонування внутрішньої торгівлі України. Порівняльний аналіз застосовано для дослідження особливостей розвитку торговельного сектору в кризовий та відновлювальний періоди. Структурно-логічний підхід забезпечив визначення перспективних напрямів інноваційно-інвестиційного розвитку внутрішньої торгівлі. Узагальнення наукових праць, аналітичних матеріалів та нормативно-правових документів дало змогу сформулювати комплексні висновки щодо перспектив модернізації галузі в умовах післявоєнного відновлення економіки.

Результати дослідження. Встановлено, що внутрішня торгівля України зазнала значних втрат внаслідок воєнних дій через руйнування інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів, скорочення споживчого попиту та дефіцит трудових ресурсів. Водночас визначено високий рівень адаптивності торговельного сектору, що проявився у впровадженні цифрових технологій, розвитку енергонезалежності, релокації бізнесу та модернізації логістичних процесів. Обґрунтовано ключову роль омніканальних стратегій, мобільної комерції, хмарних технологій, іммерсивних цифрових рішень та соціально відповідальних моделей ведення бізнесу у формуванні конкурентних переваг підприємств торгівлі. Доведено важливість впровадження електронної товарно-транспортної накладної (e-ТТН), розширення механізмів страхування воєнних ризиків, використання державних програм кредитування та міжнародних фінансових інструментів для стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку галузі.

Наукова новизна результатів дослідження. Обґрунтовано комплексний підхід до дослідження стану інноваційно-інвестиційного розвитку внутрішньої торгівлі України, який базується на поєднанні цифрової трансформації, фінансово-інвестиційної підтримки, розвитку енергонезалежності та інституційної адаптації до стандартів Європейського Союзу. Набули подальшого розвитку положення щодо використання інструментів державної та міжнародної підтримки для мінімізації воєнних ризиків і забезпечення сталого розвитку внутрішньої торгівлі в післявоєнний період.

Практична значущість результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути використані органами державної влади при формуванні політики відновлення та розвитку внутрішньої торгівлі, розробленні програм інноваційно-інвестиційної підтримки підприємств, удосконаленні механізмів цифровізації логістики та страхування воєнних ризиків. Запропоновані рекомендації можуть бути застосовані суб'єктами господарювання для підвищення ефективності діяльності, зміцнення конкурентних позицій та забезпечення стійкого розвитку в умовах післявоєнної економічної трансформації.

Ключові слова: внутрішня торгівля, інституційне регулювання, інноваційно-інвестиційний розвиток, післявоєнне відновлення економіки, державна політика регулювання.

Karpenko V.L., Zakryzhevska I.V.

STATE AND PROSPECTS OF INNOVATIVE AND INVESTMENT DEVELOPMENT OF DOMESTIC TRADE IN THE CONDITIONS OF POST-WAR ECONOMIC TRANSFORMATION

Purpose. The aim of the article is to examine the functioning of Ukraine's domestic trade and outline promising directions for its innovation and investment development in the context of post-war economic transformation based on an analysis of modern challenges, digitalization trends, financial and investment support, and institutional modernization of the industry.

Methodology of research. The methodological basis of the study is a systematic approach, methods of analysis and synthesis, comparison, generalization, statistical, structural and logical analysis. The systematic approach was used to assess the impact of war and post-war transformations on the functioning of domestic trade in Ukraine. Comparative analysis was used to study the features of the development of the trade sector in crisis and recovery periods. The structural and logical approach provided the definition of promising directions for the innovation and investment development of domestic trade. The generalization of scientific works, analytical materials and regulatory documents made it possible to form comprehensive conclusions regarding the prospects for modernization of the industry in the conditions of post-war economic recovery.

Findings. The study revealed that domestic trade in Ukraine has suffered significant losses due to military actions, including infrastructure destruction, disruption of logistics chains, declining consumer demand, and labour shortages. At the same time, a high level of adaptability of the trade sector was identified, manifested through the implementation of digital technologies, the development of energy independence, business relocation, and the modernization of logistics processes. The key role of omnichannel strategies, mobile commerce, cloud technologies, immersive digital solutions, and socially responsible business models in creating competitive advantages for trade enterprises was substantiated. The importance of implementing the electronic consignment note (e-CMR/e-TTN), expanding war-risk insurance mechanisms, and using state credit programmes and international financial instruments to stimulate innovative and investment development of the sector was proved.

Originality. A comprehensive approach to studying the state of innovation and investment development of domestic trade in Ukraine is substantiated, which is based on a combination of digital transformation, financial and investment support, development of energy independence and institutional adaptation to European Union standards. Provisions on the use of state and international support instruments to minimize military risks and ensure sustainable development of domestic trade in the post-war period have been further developed.

Practical value. The results of the study can be used by public authorities in the formation of policies aimed at the recovery and development of domestic trade, the design of innovative and investment support programs for enterprises and the improvement of logistics digitalization and war-risk insurance mechanisms. The proposed recommendations can be applied by business entities to increase operational efficiency, strengthen competitive positions, and ensure sustainable development under the conditions of post-war economic transformation.

Key words: domestic trade, institutional regulation, innovative and investment development, post-war economic recovery, public regulatory policy.

Дата надходження рукопису: 08.04.2026

Дата прийняття рукопису до друку: 05.05.2026

Дата публікації: 18.05.2026